

(словесний компонент) проектується на рівень конструкцій з відповідним лексичним наповненням. Володіння такими конструкціями, вмиле оперування у процесі фольклорної комунікації – свідчення майстерності (таланту виконавця).

Взагалі думи – особливий жанр фольклору щодо умов побутування та збереження. Але, треба відзначити, що імпровізований характер мовної репрезентації епічних текстів був характерний і для творів давніших – билин, а також інших різновидів епосу. У всіх випадках запам'ятовування та відтворення тексту здійснювалося з допомогою конструкцій (текстово-образних універсалий) (це підтверджують численні дослідження, присвячені вивченню мови та стильової манери виконавців билин).

З'ясування специфіки імпровізаційного творення / відтворення епічних фольклорних жанрів дозволяє нам по-новому осмислити специфіку та призначення самої мови – як універсальної знакової системи, як системи систем, що засвідчує свою універсальність на різних своїх рівнях, у різних функціональних виявах, у різних умовах (способах, прийомах) реалізації. Можна висловитися, що мова – поліуніверсальна (так само, як і поліфункціональна). Поліуніверсальність мови (її граматичних одиниць – структур (конструкцій) моделей) – факт, що свідчить про наявність базового матеріалу, який складає основу структури мови, і водночас забезпечує конкретну реалізацію (стильову, жанрову) цих структур (тобто вибірковість) – відповідно до сфери функціонування. Знання базового мовного матеріалу – синтаксичних структур (граматичного матеріалу з урахуванням лексичного компонента) дозволяє мовцеві ефективно ним оперувати, отже, засвідчує рівень володіння як мовою взагалі, так і репрезентує рівень володіння стильовими нормами (наприклад, нормами офіційно-ділового стилю, наукового; у нашому випадку – фольклорно-жанровими нормами мови дум).

Феномен фольклорної імпровізації (на прикладі мови дум) дозволяє пізнати ще одну феноменальну рису мовної (мовленнєвої (лінгвальної) психоментальної) діяльності людини: здатність (властивість) запам'ятовувати конструкції, структури – схеми, моделі як вихідний (базовий) матеріал для творення (і відтворення) макроконструкту в цілості, з дотриманням канону, традиції тощо. Взагалі ж імпровізація фольклорних текстів – спосіб індивідуальної (виконавської) реалізації традиційного колективного національно-культурно-мовного досвіду з допомогою різноаспектних та різнорівневих способів і прийомів.

Література:

1. Беценко Т. Мова думового епосу : Словник епітетів, складних слів, тавтологічних і плеонастичних структур, географічних найменувань і релігійних понять. / Т. П. Беценко. – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – 400 с.
2. Беценко Т. Мова думового епосу : структура, семантика, функції : [монографія] / Т. П. Беценко – Суми : Вид-во СумДПУ ім. А. С. Макаренка, 2008. – 108 с.
3. Грица С. Й. Мелос української народної епіки. / С. Й. Грица – К. : Наук. думка, 1979. – 247 с.
4. Грица С. И. Украинская песенная эпика / С. И. Грица. – М. : Сов. композитор, 1990. – 262 с.
5. Дмитренко М. Жанрова специфіка українських народних дум / М. Дмитренко // Дивослово. – 2008. – № 9. – С. 40–44.
6. Іваницький А. Українська народна музична творчість / А. Іваницький – К. : Музична Україна, 1990. – 335 с.
7. Літературознавча енциклопедія / автор-укладач Ковалів Ю. І. – К. : Академія, 2007. – Т. 1.
8. Народні думи: [зб. / упоряд., пер., прим. С. Мишанича]. – К. : Дніпро, 1986. – 173 с.
9. Підгорбунський М. Кобзарі та бандуристи в Україні / М. Підгорбунський / Київська старовина. – 2003. – № 4. – С. 170–175.
10. Путилов Б. Н. Эпическое сказительство: Типология и этническая специфика / Б. Н. Путилов. – М. : Издат. фирма «Восточная литература» РАН, 1997. – 295 с.
11. Стратілат А. Думи в контексті виконавських традицій українського кобзарства / А. Стратілат // Пам'ять століть. – 2007. – № 6. – С. 124–130.
12. Українська фольклористика : словник-довідник – Тернопіль : Підручники і посібники, 2008. – 448 с.
13. Украинские народные думы / [підг. текстів, вст. ст. Б. П. Кирдана]. – М. : Наука, 1972. – 560 с.
14. Українські народні думи : в 5т. / [упорядкув. : Дмитренко М. К., Грица С. Й., Довженко Г. В., пер. Дмитренко М. К., Грица С. Й.; ст., ком., прим. Довженко Г. В., Ясенчук А. Ю., Шевчук Г. М. та ін; за заг. ред. Дмитренко М. К., Грица С. Й.; від. ред. Скрипник Г. А.]. – К. : ІМФЕ НАН України, 2009. – Т. 1 : Думи раннього козацького періоду. – 2009. – 856с.
15. Шелест В. Думи – козацький епос / В. Шелест // Київська старовина. – 1993. – № 6. – С. 146–150.

УДК 37.01

Т. М. Бичківська,

НВК «ЗШЛ № 23 ПНУ ім. В. Стефаника», м. Івано-Франківськ

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ У ПРОЦЕСІ ФОРМУВАННЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧНІВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

У статті розглядається суть інтерактивного навчання, його актуальність і практична цінність, що характеризуються постійною, активною взаємодією всіх учасників навчально-виховного процесу, де і учень, і вчитель – рівноправні суб'єкти навчання, моделювання життєвих ситуацій, використанням рольових ігор, спільним вирішенням проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації; переваги перед традиційними методами, які передбачають повну зайнятість учнів класу, роботу в команді, доброзичливе ставлення до опонентів, можливості висловлювати свою думку, створення «ситуації успіху», опанування великого обсягу матеріалу за короткий час тощо. Зокрема досліджується питання ефективності використання інтерактивних методів у процесі формування комунікативної компетенції учнів на уроках англійської мови – на початку, в основній частині та рефлексії; основних принципів інтерактивного навчання писемного мовлення – активності, розвитку особистості, інтегративному взаємозв'язку; акцентується увага на проблеми, які можуть виникнути під час використання інтерактивних технологій.

У процесі написання статті чітко зроблено висновки щодо вмілого застосування інтерактивних методів навчання, їхньої провідної ролі в особистісно-орієнтованому підході у навчально-виховному процесі.

Ключові слова: іноземна мова, англійська мова, інтерактивне навчання, інтерактивні методи, прийоми, технології, форми, взаємодія учнів та вчителя, навчально-виховний процес, комунікативна компетенція, інтерактивне навчання писемного мовлення, етапи уроку, партнерство, взаємна довіра.

ИСПОЛЬЗОВАНИЕ ИНТЕРАКТИВНЫХ МЕТОДОВ ОБУЧЕНИЯ В ПРОЦЕССЕ ФОРМИРОВАНИЯ КОМУНІКАТИВНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ УЧЕНИКОВ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОГО ЯЗІКА

В статті розглядається суть інтерактивного навчання, його актуальність і практична цінність, що характеризуються постійною, активною взаємодією всіх учасників навчально-виховного процесу, де і учень, і вчитель – рівноправні суб'єкти навчання, моделювання життєвих ситуацій, використанням рольових ігор, спільним вирішенням проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації; переваги перед традиційними методами, які передбачають повну зайнятість учнів класу, роботу в команді, доброзичливе ставлення до опонентів, можливості висловлювати свою думку, створення «ситуації успіху», опанування великого обсягу матеріалу за короткий час тощо. Зокрема досліджується питання ефективності використання інтерактивних методів у процесі формування комунікативної компетенції учнів на уроках англійської мови – на початку, в основній частині та рефлексії; основних принципів інтерактивного навчання писемного мовлення – активності, розвитку особистості, інтегративному взаємозв'язку; акцентується увага на проблеми, які можуть виникнути під час використання інтерактивних технологій.

где и ученик, и учитель – равноправные субъекты обучения, моделированием жизненных ситуаций, использованием ролевых игр, общим решением проблемы на основе анализа обстоятельств и соответствующей ситуации; преимуществ перед традиционными методами, которые предусматривают полную занятость учащихся класса, работу в команде, доброжелательное отношение к оппонентам, возможности выразить свое мнение, создание «ситуации успеха», овладение большого объема материала за короткое время и тому подобное. В частности исследуется вопрос эффективности использования интерактивных методов в процессе формирования коммуникативной компетенции учащихся на уроках английского языка – в начале, в основной части и рефлексии; основных принципов интерактивного обучения письменной речи – активности, развития личности, интегративной взаимосвязи; акцентируется внимание на проблемы, которые могут возникнуть при использовании интерактивных технологий.

В процессе написания статьи сделаны выводы относительно умелого применения интерактивных методов обучения, их ведущей роли в личностно-ориентированном подходе в учебно-воспитательном процессе.

Ключевые слова: иностранный язык, английский язык, интерактивное обучение, интерактивные методы, приемы, технологии, формы, взаимодействие учеников и учителя, учебно-воспитательный процесс, коммуникативная компетенция, интерактивное обучение письменной речи, этапы урока, партнерство, взаимное доверие.

USING INTERACTIVE METHODS OF TEACHING IN THE PROCESS OF STUDENTS' COMMUNICATIVE COMPETENCE FORMATION AT THE ENGLISH LESSONS

The article discusses the main points of interactive teaching, its actuality and practical value characterized by constant, active interaction of all participants in the educational process, where a student and a teacher are equal individuals in the process of study, modelling live situations, using role-playing games, mutual solution of different problems based on the analysis of the relevant circumstances and situations; advantages over traditional methods that involve full activity of the class, teamwork, friendly attitude to opponents, the opportunity to express own points of view, create a «situation of success», learning a big amount of the material in a short period of time and so on. In particular considerable attention is paid to the efficiency of using interactive methods in the process of students' communicative competence formation at the different stages of an English lesson that's introduction, developments and conclusion (reflection); basic principles of interactive techniques of teaching writing that's active cooperation, personal development and its integrative connection with reading, listening and speaking; problems that can arise when using these methods.

In the process of writing the article conclusions about skilful use of interactive teaching methods, their leading role in providing a personality-oriented approach in the educational process have been made clearly.

Key words: foreign language, the English language, interactive teaching, interactive methods, techniques, forms, pupils and teachers' cooperation, educational process, communicative competence, interactive methods of teaching writing, lesson stages, partnership, mutual trust.

Те, що я чую, я забуваю.

Те, що я бачу й чую, я трохи пам'ятаю.

Те, що я чую, бачу й обговорюю, я починаю розуміти.

Коли я чую, бачу, обговорюю й роблю, я набуваю знань і навичок.

Коли я передаю знання іншим, я стаю майстром.

Конфужії

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку нашої держави вимагає від підростаючого покоління гнучкості, комунікабельності, швидкої адаптації до різноманітних життєвих ситуацій, критичного мислення, вміння долати конфлікти та бути готовими до міжкультурного та міжособистісного спілкування і співробітництва. Значно змінився і статус іноземної мови в українському суспільстві. Стрімке входження України у світове співтовариство забезпечило величезний попит на знання іноземних мов. Володіння навичками іншомовної мовленнєвої компетенції стало розглядатися як засіб соціалізації, засіб, що об'єднує держави і народи. Саме тому сьогодні необхідно приділяти серйозну увагу ефективності та якості процесу навчання іноземних мов. І першочерговим завданням учителя є створення таких умов для навчання, де школярі, без шкоди для себе, могли б «потренуватися», «спробувати» себе у дорослих життєвих ситуаціях.

У наш час існує чимало методів і технологій викладання англійської мови – як традиційних, так і новітніх. Вибір новітніх методів навчання зумовлюється знанням інноваційних технологій. Ефективність їх застосування залежить від того, чи підібрані вони відповідно до тих завдань, які можуть успішно розв'язуватися з їх допомогою. Оскільки учням необхідно оволодіти іноземною мовою, як засобом спілкування, вміти користуватися нею в усній та письмовій формі, підтримувати розмову, запропонувати свою тему, висловлювати свої побажання, ділитися думками, обмінюватися поглядами, на уроках англійської мови важливо створювати ситуації, в яких і вчитель, і учень стануть повноправними суб'єктами системи освіти, а основою навчання буде рівноправний діалог між тими, хто навчає, і тими, хто навчається [8, с. 28].

Метою даної статті є дослідити можливості ефективного використання інтерактивних методів навчання у процесі формування комунікативної компетенції учнів на уроках англійської мови.

Працюючи з учнями початкових класів, середньої чи старшої ланки, можна зробити простий висновок – дитина, сідаючи за шкільну парту, чекає чогось цікавого і незвичайного. Вона щира і відкрита, з великим бажанням творити, тому на уроках варто використовувати методи, що стимулюють учнів до творчої, продуктивної праці, викликають прагнення до активних дій, спілкування і висловлювання власних думок англійською мовою. Саме такими є інтерактивні методи навчання.

Низка вчених визначають інтерактивне навчання як одну з форм діалогового навчання: **інтерактивність** (від англ. *interaction* – *взаємодія*) – означає здатність взаємодіяти чи знаходитись у режимі бесіди, діалогу з чим-небудь (наприклад, комп'ютером) або ким-небудь (людиною).

Суть інтерактивного навчання полягає в тому, що навчальний процес відбувається за умов постійної, активної взаємодії всіх учнів; це – співнавчання, взаємонавчання (колективне, групове навчання в співпраці) [9, с. 5], де і учень, і вчитель є рівноправними, рівнозначними суб'єктами навчання, розуміють, що вони роблять, рефлексують з приводу того, що вони знають, вміють і здійснюють. Інтерактивне навчання передбачає моделювання життєвих ситуацій, використання ролевих ігор, спільне вирішення проблеми на основі аналізу обставин та відповідної ситуації. Воно ефективно сприяє формуванню навичок і вмінь, виробленню цінностей, створенню атмосфери співпраці, взаємодії, дає змогу вчителю стати лідером колективу.

Важливий внесок у розробку та впровадження інтерактивних методів зробили німецькі вчені ще на початку 90-х років – Р. Арнольд, А. Шелтен, І. Швейтцер, Ф. Стус, І. Вейдиг. Аналіз наукових джерел з досліджуваного питання свідчить про те, що головна увага приділяється взаємодії учасників інтерактивного спілкування.

Проблемам застосування в навчальному процесі інтерактивних методик присвячені роботи О. Пометун, Л. Пироженко, Г. Сиротенко та ін.

Мета інтерактивного навчання – створити комфортні умови навчання, за яких учень відчуває успішність, свою інтерактивну досконалість, що робить продуктивним сам освітній процес.

Переваги інтерактивного навчання перед традиційним:

- у роботі задіяні усі учні класу;
- учні навчаються працювати у команді;
- формується доброзичливе ставлення до опонента;
- кожна дитина має можливість пропонувати свою думку;
- створюється «ситуація успіху»;
- за короткий час опанується велика кількість матеріалу;
- формуються навички толерантного спілкування;
- вміння аргументувати свій погляд, знаходити альтернативне рішення проблеми.

Призначення інтерактивного навчання – передати знання і усвідомити цінність інших людей. Основними формами інтерактивної роботи є навчальна взаємодія учнів у парах і мікрогрупах. Оптимальний склад групи – 4–6 осіб.

Риси інтерактивного навчання:

- двобічний характер;
- спільна діяльність учителя й учнів;
- керівництво процесу вчителем;
- спеціальна організація та різноманітність форм;
- інформаційна прогалина;
- цілісність та єдність;
- мотивація та зв'язок з реальним життям;
- виховання та розвиток особистості учнів одночасно з процесом засвоєння нових знань.

Процес оволодіння учнями іноземною мовою, на відміну від оволодіння рідною, цілеспрямований, оскільки вчитель самостійно вибудовує його за навчальним планом та реалізує під час спілкування на уроках. Навчати учнів спілкуватися іноземною мовою необхідно з перших уроків, коли у школярів ще не накопичений запас мовних засобів.

Основною метою навчання іноземної мови є формування в учнів комунікативної компетенції, яка передбачає вміння використовувати іноземну мову як засіб спілкування у різноманітних сферах життя.

На уроках англійської мови варто використовувати методи, що стимулюють учнів до творчої, продуктивної праці, викликають прагнення до активних дій, спілкування і висловлювання власних думок англійською мовою. Означеним вимогам найкраще відповідають саме інтерактивні методи навчання, які можна розглядати як творчі види діяльності, що дозволяють створювати ситуації мовленнєвої взаємодії, сприяють удосконаленню комунікативного досвіду учнів. Творчі комунікативні завдання можуть виконуватись у різних формах, зокрема індивідуально та колективно (парна, групова робота). Найбільш повно це виявляється під час проведення рольових тематичних ігор, проектної роботи, у процесі вирішення навчальних мовленнєвих ситуацій, змістом яких передбачається монологічне, діалогічне й полілогічне спілкування учасників навчального процесу. Види діяльності, що активно впроваджуються у процес навчання іноземних мов сучасної середньої школи, переконливо свідчать про наявність тенденцій до використання розвиваючого навчання, переорієнтації його видів з предметного на процесуальний і мотиваційний аспекти [8, с. 31].

Під час вивчення англійської мови, на мій погляд, **ефективними інтерактивними технологіями навчання, що сприяють формуванню комунікативної компетенції учнів**, є робота в парах, трійках, змінювані трійки, «карусель», «акваріум», «велике коло», «мікрофон», незакінчені речення, «мозковий штурм», аналіз проблеми, «мозаїка», коло ідей, розігрування ситуації в ролях (рольова гра, імітація), дискусія, ток-шоу тощо. Запропоновані методи та їх складові можна результативно використовувати як на уроках засвоєння, так і застосування знань, умінь і навичок. Крім того, елементи інтерактивних технологій можна застосовувати одразу ж після викладу вчителем нового матеріалу, замість опитування, на уроках, які присвячені застосуванню знань, умінь і навичок.

Використання на уроці запропонованих інтерактивних технологій сприятиме: ефективному повторенню вивченої лексики, поповненню словникового запасу; глибокому засвоєнню навичок правильної артикуляції; розвиткові уваги, пам'яті, мислення; формуванню вмінь працювати в парах, групах тощо.

У ході **навчання писемного мовлення** інтерактивні форми роботи застосовують у поодиноких випадках. Інтерактивне навчання писемного мовлення у середній школі повинно формувати і розвивати уміння обговорення, аналізу, взаємоперевірки і взаємооцінювання [4, с. 4]. Аналіз творів свідчить, що учні зазвичай будують зв'язні висловлювання, спираючись на мовний досвід, а не на знання про побудову тексту, і тому не вміють упорядкувати текст у відповідності до структурно-сміслових і комунікативних особливостей, не роблять вступу, своєрідного фонового компоненту тексту, або пишуть занадто довгий вступ, кінцівку зв'язного висловлювання не співвідносять із його початком.

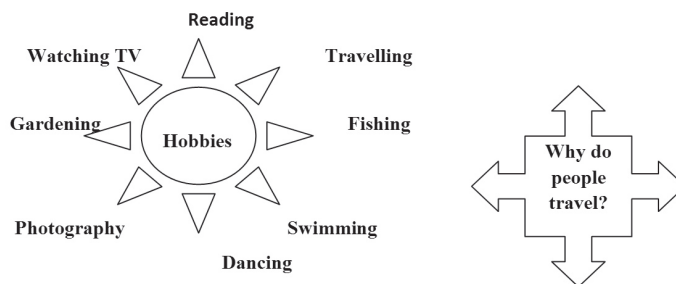
Методика організації інтерактивного навчання писемного мовлення керується основними принципами навчання англійської мови:

а) активність – усі учні залучені до участі у кожному етапі навчання писемного мовлення та відповідають за розвиток своїх умінь. Використання інтерактивних методів навчання при цьому передбачає активну взаємодію між учнями, взаємодопомогу і участь у груповій роботі, що дозволяє зменшити кількість помилок при написанні тексту; **б) розвиток особистості** – учні мають усі умови для особистісного розвитку, пізнавальної активності і творчої самостійності, набувають найважливіших соціальних навичок; **в) інтегративний взаємозв'язок** розвитку писемного мовлення з іншими видами мовленнєвої діяльності: аудіюванням, читанням і усним мовленням [5, с. 48–52]. **Інтерактивне навчання** максимально сприяє досягненню однієї з основних цілей навчання англійської мови в середній школі – розвитку вмінь висловлювати думки англійською мовою як в усній, так і письмовій формі. Необхідно зауважити, що при **інтерактивному навчанні писемного мовлення відбувається і вдосконалення вмінь читання**: читання написаної творчої роботи вголос у групі для подальшого її обговорення, читання тексту про себе для само- і взаєморедагування. При цьому удосконалюються уміння сприймати, осмислювати й розуміти мовлення співрозмовників.

Багаточисленні прийоми інтерактивного навчання забезпечують можливість їх вибору для вчителя. Проте, варто підкреслити необхідність ретельної підготовки до кожного уроку, на якому використовуються інтерактивні види робіт. Адже необхідно, по-перше, чергувати їх з традиційними завданнями і, таким чином, передбачити та уникнути стомлюваності учнів, а, по-друге, треба, щоб інноваційні завдання допомагали створити ситуації успіху для кожного школяра. Отже, використання інтерактивних технологій вимагає детального аналізу діяльності учня та вчителя, з одного боку, та ретельного планування уроку, з іншого.

Діяльність учителя	Діяльність учнів
<ul style="list-style-type: none"> • Використовує діалогічні методи. • Організовує дискусії. • Спонукає висловлювати і аргументувати власну думку. • Вчить правильно ставити запитання та відповідати на них. • Пропонує письмові роботи (вір, розповідь, лист). • Створює проблемні ситуації, практикує захист творчих робіт та проєктів. 	<ul style="list-style-type: none"> • Висловлюють і аргументують власну думку. • Роблять доповіді, пишуть твори, листи. • Проводять захист проєктів, роблять презентації. • Ставлять запитання до учнів та вчителя. • Відповідають на запитання учнів чи вчителя. • Вміють визначити свої помилки.

Інтерактивні технології можна використовувати на різних етапах уроку в залежності від його типу, рівня підготовленості учнів, їх кількості у класі. Необхідно зауважити, що урок не повинен бути переважаним інтерактивною роботою (1-2 методи за урок). Важливо поєднувати новітні технології з іншими методами роботи – самостійним пошуком, традиційними методами. Наведу приклади інтерактивних завдань на кожному з етапів уроку. Для створення мотивації до навчання учням пропоную заповнити схему з ключовим словом чи питанням, підібрати асоціації до слова, продовжити думку.

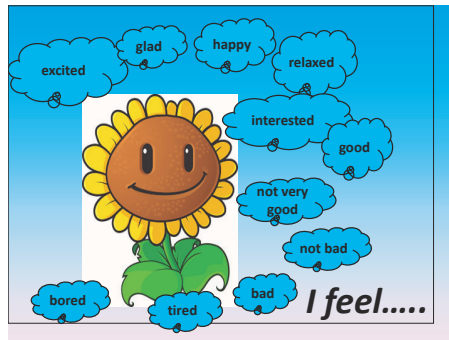

Початок уроку виконує дві важливі функції: організацію класу до активної роботи на уроці та створення іншомовної атмосфери з метою переведення учнів на іншомовну мовленнєву діяльність. Саме на цьому етапі уроку учитель має зацікавити дітей, стимулювати їх інтерес для кращого усвідомлення ними їх діяльності на уроці. Наприклад, на основі ряду слів чи малюнків учням слід відгадати тему уроку, обговорити її, визначити цілі.

В основній частині уроку вирішуються його головні завдання. Це може бути подача нового матеріалу, тренування учнів у вживанні цього матеріалу в мовленні, практика в мовленнєвій діяльності, систематизація або узагальнення засвоєного і контроль мовленнєвих навичок та вмінь. Саме на етапі усвідомлення учнями зв'язку між вивченим та новим матеріалом, та формування вміння застосувати навчальний матеріал на практиці можна запропонувати виконання тренувальних вправ на закріплення матеріалу: 1) замініть малюнок на слово, використовуючи структуру «I've got»; 2) знайдіть минулі форми дієслова «бути» у тексті та доповніть таблицю; 3) доповніть речення, використовуючи нові лексичні одиниці; 4) прослухайте розмову по телефону та доповніть діалог питаннями у таблиці; 5) прочитайте розповідь та знайдіть неправдиві речення; в групах обговоріть питання, наприклад «Rules of Behaviour at school. All dos and don'ts». Учні працюють у парі чи групі однолітків, де мобілізують свої знання, дискутують, обмінюються думками та аргументами; шукають додаткову інформацію в журналах, газетах з метою створення індивідуальної чи групової доповіді, презентації).

Етапи уроку	Мета	Інтерактивні технології
Початок уроку		
а/ мотивація б/оголошення теми та мети	звернення увагу учнів на проблему та стимулювання інтересу до теми усвідомлення учнями своєї діяльності на уроці	<ul style="list-style-type: none"> • «Мозковий штурм» • «Мікрофон» • незакінчене речення • створення асоціацій • за допомогою проблемних питань чи малюнків визначення теми уроку • обговорення з учнями плану уроку
Основна частина		
а/ подання навчального матеріалу б/закріплення навчального матеріалу	усвідомлення учнями зв'язку між вивченим та новим матеріалом формування в учнів вміння застосувати навчальний матеріал на практиці	<ul style="list-style-type: none"> • робота з підручником та робочим зошитом • робота зі словниками, журналами, художньою літературою • вивчення лексичних і граматичних одиниць • використання наочності (таблиць, ілюстрацій, плакатів, карт, презентацій) • «Коло ідей» • «Крісло автора» • проведення рольових ігор • ведення діалогу, бесіди, диспуту (парна та групова робота)
Заклучна частина		
а/ рефлексія результатів б/ підведення підсумків	усвідомлення отриманих результатів узагальнення отриманих знань	<ul style="list-style-type: none"> • написання творчих робіт • захист проєктних робіт (парних та групових) • «М'яч мудрості» • «Соняшник», • «Відкритий мікрофон» • аналіз своїх досягнень • пошук причин труднощів

На етапі «рефлексія результатів та підведення підсумків» для учнів важливо розуміти для чого вони виконували певні завдання на уроці, а головне, яких результатів вони досягли в процесі навчання. Зважаючи на рівень підготовки учнів, пропоную школярам підготувати творчу роботу або груповий проект «The school of my dream», «Travelling broadens our mind», «The best place to relax». Для аналізу своєї роботи на уроці учні можуть використати схеми, в яких визначають рівень своїх досягнень, можливі труднощі (Мені найбільше сподобалось... Найважче мені вдалося).

Варто зазначити, що використання інтерактивних технологій передбачає й виникнення певних проблем:

- для вивчення навіть невеликого за обсягом матеріалу витрачається багато часу;
- учні часто не мають власної думки, а якщо і мають, то соромляться висловлювати її на весь клас;
- часто учні не вміють слухати інших, об'єктивно оцінювати їхню думку;
- деяким учням важко прийняти чужу думку, йти на компроміс;
- учням важко змінювати методи роботи;
- лідери малих груп зазвичай беруть ініціативу у свої руки, а слабші учні відразу стають пасивними;
- учні, які не володіють достатнім лексичним запасом, мають труднощі з висловлюванням власної думки англійською мовою;
- результати роботи учнів не завжди виявляються ефективними, і їх складно передбачити;
- часто виникає необхідність подальшої корекції знань, умінь та навичок.

З вищесказаного слідує, що введення інтерактивних методів та прийомів навчання має бути поступовим, починатися з простіших, паралельно застосовуючи як фронтальні, так і групові методи, враховуючи вікові особливості учнів. Щоб залучити учнів до активної мовленнєвої взаємодії, їм слід завжди пояснювати, що кожна думка є важливою, що всі вони є партнерами спілкування.

Вміле застосування інтерактивних прийомів у навчанні сприяє формуванню навичок критичного мислення та пізнавальних інтересів учнів. Діти починають почувати себе впевнено, вільно висловлювати свої думки і спокійно сприймати зауваження, вважати себе активними учасниками навчального процесу.

Інтерактивні методи сприяють ефективності та якості навчального процесу. На інтерактивних уроках учні мають змогу:

- розширити свої пізнавальні можливості;
- засвоювати велику кількість матеріалу за короткий проміжок часу;
- взаємодіяти з учителем як рівноправним учасником ситуації;
- працювати у команді;
- висловлювати власну думку;
- створювати «ситуації успіху».

Використання інтерактивних технологій навчання на різних етапах уроку іноземної мови – це не лише спосіб підвищити мотивацію учнів до вивчення мови, але й покращити атмосферу у класі, яка сприятиме співробітництву та порозумінню між учнями та вчителем. Взаємна довіра, рівноправність, партнерство у спілкуванні викликає в учнів задоволення від навчального процесу, бажання брати в ньому участь. Однак, потрібно постійно контролювати процес досягнення поставлених цілей, а у випадку невдачі змінювати тактику роботи, шукати та виправляти недоліки.

Інтерактивні методи не повинні стати самоціллю – вони мають бути засобом для створення комфортної атмосфери, яка дасть змогу реалізувати особистісно-орієнтований підхід у навчанні.

Список використаної літератури

1. Інноваційні технології навчання від А до Я / упор. В. Волкова. – К. : Шкільний світ, 2011. – 96 с.
2. Коваленко О. Концептуальні зміни у викладанні іноземних мов у контексті трансформації іншомовної освіти / О. Коваленко // Іноземні мови в навчальних закладах. – Педагогічна преса, 2003. – С. 4–10.
3. Комунікативні методи та матеріал для викладання англійської мови; перекл. з англ. мови та адаптація Л. В. Биркун. – Oxford University Press, 1998. – С. 20–48.
4. Литвин С. В. Система вправ для навчання писемного спілкування учнів старших класів середньої загальноосвітньої школи / С. В. Литвин // Іноземні мови. – 2001. – № 1. – С. 4–9.
5. Методика викладання іноземних мов у середніх навчальних закладах / кол. авторів під керівн. С. Ю. Ніколаєвої. – Вид. 2-ге, випр. і перероб. – К. : Ленвіт, 2002. – 328 с.
6. Пометун О., Пироженко Л. Інтерактивні технології навчання: теорія, практика, досвід / О. Пометун, Л. Пироженко. – К., 2002. – С. 135.
7. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання / О. Пометун, Л. Пироженко. – К. : А.С.К., 2005. – С. 192.
8. Редько В. Інтерактивні технології навчання іноземної мови / В. Редько // Рідна школа. – 2011. – № 8–9. – С. 28–36.
9. Шевченко С. Використання інтерактивних технологій для розвитку пізнавального інтересу на уроках англійської мови / С. Шевченко // Англійська мова та література. – 2005. – № 24. – С. 4–6.